

Poradňa záhradkára

Vážení priatelia, záhradkári vítam Vás v novom roku 2008 na stránkach mesačníka GELNIČAN, kde Vám chcem poskytnúť poradenstvo v oblasti ochrany rastlín ako aj rady pri pestovaní. Prajem Vám hlavne zdravie, silu a úspechy v pestovaní, aby ste dopestovali zdravú, na vitamíny bohatú, zeleninu a ovocie pre seba a svoje rodiny.

V marci ošetrujeme

- pokračujeme v ošetrovaní broskyň proti kučeravosti listov v čase nalievania sa púčikov

- ošetrujeme jahody proti roztočkoví jahodovému (v prípade zistenia typických príznakov napadnutia rastlín) - škodca spôsobuje deformácie a zakrpatenie srdiečkových listov jahôd, prezimuje v srdiečku rastliny. Ochrana - prvé ošetrenie pri pučaní, druhé pred začiatkom tvorby kvetných pukov.

- marhule proti monilióvemu odumieraníu kvetov a výhonkov (na začiatku a na konci kvitnutia)
- skôr pučiace ovocné dreviny (marhule, egreše, ríbezle) proti prezimujúcim škodcom krátko po vypučaní

Nezabudneme

- zabezpečiť vzhádzajúcim zeleninám a okrasným rastlinám dostatok svetla a primeranú vlhu, teplotu treba prispôbiť nárokom jednotlivých druhov zelenín a kvetín

- skompostovať alebo spáliť choré opadané listie z minulého roka
- odrezáť a spáliť choré konáre z borievok napadnutých hrdzou hruškovo

- zapracovať do pôdy hnojivá s vyšším obsahom železa k ovocným drevinám a krom viniča, ktoré boli v minulých rokoch postihnuté chlorózou z nedostatku železa

Pestovanie papriky.

Pestovanie zeleninovej papriky sa už stalo tradíciou. Pestovanie v malom je významné pre samozásobenie. Paprika je oproti iným zeleninám mimoriadne náročná na pestovanie, čo veľmi ovplyvňuje neskoro na jar a skoro na jeseň prichádzajúce ochladenie, krátke vegetačné obdobie, malé a nepravidelne zrážky a často rýchlo sa striedajúce nepriaznivé počasie. To spôsobuje najmä pri poľnej paprike kolísanie úrody.

Odrodová skladba.

Papriku podľa spôsobu použitia delíme na dve skupiny, a to na zeleninovú a koreninovú. Zeleninovú papriku ďalej delíme podľa spôsobu pestovania na poľnú a rýchlenú a podľa farby a tvaru plodov rozoznávame biele, veľkoplodé papriky na plnenie, bledozelené, špicaté sladké a páľivé, baranie rohy, typ kapie, rajčiakový typ, veľkoplodé, kalifornského typu, jablčkové, feferónky a rôzne ozdobné. Ďalej sa

delia na stále rastúce, stredne rastúce a nízko rastúce. V každej skupine je veľké množstvo odrôd a farebných odtieňov, hrubostenných, tenkostenných, veľmi skorých, skorých, poloskorých a neskorých odrôd.

Dôležité je vedieť, že nie každej odrode sa bude dariť na každom mieste. Odrody rozlišujeme podľa toho, či znášajú vyššie alebo nižšie pH pôdy, vyššiu zasolenosť pôdy, niektoré odrody sú vhodné do piesočnatých pôd, iné do ilovitých, ďalšie do čiernozeme.

Biologické požiadavky pri pestovaní papriky.

Dospelá rastlina môže mať 200 a viac kvetov, pestovateľ získa približne 30-40 pekných plodov. Znamená to, že čím optimálnejšie podmienky rastline vytvoríme, tým bude úroda vyššia, kvalitnejšia.

Požiadavky na svetlo a teplo.

Paprika je veľmi náročná na svetlo, v závislosti od odrody potrebuje 13-14 hodín svetla denne. Svetlo zabezpečuje fotosyntézu, hospodári s energiou. Fotosyntéza môže prebiehať len v zodpovedajúcich podmienkach. Pri slabom svetle sa zníži, rastliny sa vyťahujú, majú tenké stebľa, listy sú svetlé, žlté. Slabo kvitnú, slabo viažu, kvety a puky opadávajú, plody sú malé. V rôznom štádiu rastu papriky potrebujú teplotu 22-25 °C, plus-mínus 5-7 °C. Pri klíčení priemer 30 °C, pri raste priesady 22-25 °C, pri prvej násade plodov 22-25 °C. Pri teplote nad 35 °C nedochádza k opeleniu kvetov, pri teplote pod 10 °C sa takmer nevyvíja.

Požiadavky na vodu.

Paprika má veľké požiadavky na vodu, nielen čo do množstva, ale aj do kvality. Pri intenzívnom pestovaní od jari do neskorej jesene a pri produkcii 5 kg na meter štvorcový potrebujeme 500 litrov vody na meter štvorcový. Veľmi dôležitá je kvalita vody. Chlórovaná voda spôsobuje obrovské škody. Ideálna je voda dažďová, potočná, oksyložená v bazénoch. Treba vedieť, že rastlina trpiaca veľkým nedostatkom vody pri teplote nad 39 °C dostáva šok z dehydratácie straty vody - pričom potrebuje dlhé obdobie, aby sa spamätala, čo sa prejaví v malých plodoch, slabšej úrode a jej kvalite. Niektoré rastliny prinášajú malé a pritom vyzrievajúce plody až do konca pestovateľského obdobia. Poznáme viacero spôsobov polievania, medzi najčastejšie patria:
- **polievanie podmokom** používa najviac pestovateľov. Výhodou je, že rastliny zostávajú suché, menej sa infikujú chorobami
- **zadažďovanie** (rosičmi) udržuje potrebnú vzdušnú vlhkosť osviežuje rastliny a najviac napodobňuje pri-

rodu dažď.

- **polievanie hadicami** pomocou rôznych rozprašovačov vody. Tento spôsob je veľmi praktický.

- **kvapková závlaha** je spôsob, ktorý zabezpečuje rovnomerný prísun vody. Dá sa kombinovať s dávkovacími výživami.

Po výsadbe zo začiatku polievame menej často, ale väčšími dávkami. Ak by sme polievali denne menšími dávkami vody, korene rastlín by sa vytiahli k povrchu pôdy. Nevyvíjali by sa do šírky a do hĺbky, čo by sa vypomstilo v letnom období vädnutím slabého koreňového systému. Ak je však chladno a zamračené, rastliny nechajme radšej vysmädnúť. Ak už teploty dosahujú trvalo 35 °C a viac, môžeme polievať viackrát denne. Robíme tak v čase od 10:30 do 13:30 hod. Toto odporúčanie dodržiavajte pri ktoromkoľvek spôsobe polievania. Platí zásada, že polievame tak, aby rastliny na noc zostali suché.

Spolu s vodou do pôdy môžeme pridávať aj výživu, ktorá bola stanovená pôdnym rozborom. Hnojenie na list vykonávame v čase, keď nie je silné slnečné svetlo. Paprike najlepšie vyhovujú stredne ľahké pôdy. Ak má však dostatok tepla, vody a výživy, ak je v pôde optimálne množstvo prírodných látok (hnoj, kompost), dá sa pestovať v každej pôde. Postačuje jej obrábaná hĺbka pôdy 30-40 cm.

Paprika neznáša pestovanie na tom istom mieste viackrát po sebe. Najlepšou predplodinou sú strukoviny fazuľa, hrach, sója. Chránia, ale zároveň aj skvalitnia pôdnu štruktúru. Ako predplodinu nepoužívame rajčiaky a zemiaky.

Požiadavky na výživu.

Existuje veľa pestovateľov, ktorí o svojej pôde nič nevedia. Intenzívne ju využívajú, čo ju ochudobňuje o potrebné základné živiny. Preto je dôležitý pôdny rozbor, ktorý by mal obsahovať aspoň základné informácie, a to pH, humus, N, P, K, Mg, Ca, zasolenosť. Pôdnu vzorku berieme z hĺbky 20-30 cm. Pri pôdnom rozbere v laboratóriu si dajme stanoviť prijateľnú a neprijateľnú formu obsahu troch hlavných výživových prvkov, a to dusík, fosfor, draslík tak, aby sme ich dokázali na rastlinách rozpoznať a pri ich nedostatku vedieť potrebné doplniť.

Prejav nedostatku živín na rastlinách vizuálne posúdenie.

Medzi dominantné živiny patria dusík, fosfor, draslík, vápnik, horčík, železo, bór a síra. Paprika pomerne dobre a rýchlo signalizuje ich nedostatok na svojom habituse, preto je možné ich jednoducho rozlíšiť.

Nedostatok dusíka.

Rastlina čiastočne pozastavuje rast, degeneruje, spodné listy žltnú. Pri trvalom nedostatku sa predlžujú

plody, ktoré majú tenkú stenu. Koreňový systém je slabý, tenký, málo rozkonárený. Pri predávkovaní vytvára mohutný habitus. Silné hrubé trsy a výhonky, neskôr začína kvitnúť, plody sú drobné, nepodobajú sa danej odrode. Ideálne množstvo dusíka spôsobuje dobrý zdravotný stav a rast rastliny a i plodov.

Nedostatok draslíka.

Prejavuje sa tiež žltnutím spodných listov. Viditeľný rozdiel medzi nedostatkom dusíka a draslíka je v tom, že nedostatok dusíka sa prejaví tak, že zožltne celý list vrátane žilnatiny. Pri nedostatku draslíka hlavná žilnatina a ohraničené časti listu aj pri opadaní listov zostanú zelené. Žltnutie začína od konca listu a šíri sa smerom k stopke. Množstvo draslíka má vplyv na úrodu, ale ak je draslík predávkovaný, zvyšuje zasolenosť pôdy, ak ho je málo, znižuje odolnosť rastlín proti chorobám. Na začiatku sezóny paprika potrebuje menej draslíka.

Nedostatok fosforu.

Prejaví sa v prvej polovici pestovateľskej sezóny, pri pestovaní priesead alebo tesne po ich výsadbe. Rastlina zaostáva v raste, má tenký trs a slabo vyvinutý koreňový systém. Neskoro kvitne. Na prvých listoch vidieť hnedozelené, červeno-zelené zmeny, choré listy časom opadajú.

Nedostatok vápnika.

Prejavuje sa na plodoch papriky neďaleko od špičky plodu vo forme škvrny. Nedostatok vápnika sa prejavuje 2-4 cm od špičky plodu ako bledý až hnedý fľak. Úpal slnkom je bledý až biely fľak vždy zo strany slnka.

Hnojenie a prihnojenie rozhoduje o množstve a kvalite úrody. Po výsadbe do prvého nasadenia plodov (ak to nie je odôvodnené nízkym obsahom živín v pôde) nedodávame rastlinám živiny, hlavne nie na list, ale radšej ich necháme vyhľadovať tak, že po výsadbe obmedzíme na 10-14 dní prísun vyšších dávok vody. Týmto prinútime rastliny rýchlejšie kvitnúť a v prvopočiatku sa lepšie opelia a nasadia viac plodov. Dôležité! Pri skorom dodávaní živín do pôdy hlavne vyššieho obsahu dusíka - sa vytvoria veľké a silné letorasty, ktoré rýchlo rastú a pritom kvety, ako aj mladé plody, rastlina pozhadzuje. Robí to dovtedy, kým sa tlak živín v rastline nevyrovná a nasadenými plodmi sa nezaťaží. Preto nech na začiatku rastliny „hladujú“.

Pokračovanie v budúcom čísle.

Ladislav Gredecký
inštruktor SZZ